

Padělky typu „K“ – noční můra sběratelů i některých znalců

V letošním roce si připomeneme 90. výročí nejobsáhlejší emise v historii vydávání poštovních známek u nás – Pošta československá 1919. Se svými 106 základními katalogovými čísly tvoří bezmála třetinu výplatních a příležitostných známek naší první republiky (nemluvě o velkém množství variant) a ani v 68letém předchozím období rakouském, 6letém protektorátním, bezmála půlstoletí ČSR II a 15 letech současné ČR nemá z hlediska rozsahu – ale i vzácnosti některých položek – žádnou konkurenci. Současně si však letos připomeneme i desáté výročí propuknutí padělatelské aféry spojené především právě s touto emisí, která na dlouhou dobu neblaze poznamenala pověst našich poštovních známek.

FRANTIŠEK BENĚŠ

S odstupem doby můžeme bez přehánění konstatovat, že šlo o největší a nejzávažnější případ padělání známek u nás, a to minimálně v posledním půlstoletí. Rozsahem a publicitou by šel snad vzdáleně přirovnat k aféře pražského padělatele Švandy ze 30. a 40. let minulého století, ve skutečnosti je však nepoměrně závažnější. Padělky jsou totiž mnohem zdařilejší (a to doslova řádově) – a navíc nemalý počet z nich ověřili jako pravé někteří filatelističtí znalci.

To jsou však dávno známé věci, o nichž jsme už opakovaně psali a varovali tak sběratele. Méně známou skutečností je, že padělatelé se neomezili jen na emisi PČ 1919, ale pozornost věnovali i dalším vydáním, našim i zahraničním. Tomuto tématu jsem se věnoval v obsáhlém článku *Nové a nebezpečné padělky a česká filatelie*, otištěném ve Filatelii 7/2005 (a rovněž v mezinárodním časopisu *Fakes Forgeries Experts* č. 8/2005). V následujících letech se podařilo shromáždit další podklady a informace, na jejichž základě si o celé záležitosti můžeme udělat ucelenější představu.

Malé ohlédnutí

Už jsme zmínili, že aféra vypukla v roce 1999, kdy byla na trhu zjištěna řada padělků vzácných známek (většinou ověřených jako pravé některými tehdejšími znalci), přičemž poměrně rychle se ukázalo, že jsou distribuovány z jednoho zdroje a nesou i společné znaky.

Původ padělků se dosud nepodařilo beze zbytku objasnit, zdá se však, že na trh je poprvé uvedl jistý pan K. (odtud tedy navrhovaný název *Padělky typu K*), poměrně mladý muž zjevně se zájmem o filatelii a disponující v tomto oboru až překvapivými znalostmi. Pokud je nám známo, jeho první pokusy o prodej pocházejí z let 1997 – 98. Šlo o některé jednotlivé vzácnější hodnoty emise PČ 1919, přičemž hned na počátku bylo zjištěno, že jde o padělky přetisků ke škodě sběratelů (bližší např. viz F12/06/17). Přesto jich byl nemalý počet postupně uveden na trh, a to i pomocí nastřčených osob.

Zásadním způsobem tomu napomohla skutečnost, že někteří tehdejší znalci tyto padělky označovali jako pravé, což umožňovalo jejich distribuová-

ni a dalším prodejcům, aby vystupovali takzvané „v dobré víře“. Když se pak ukázalo, že nemůže jít o pravé známky, objevila se snaha klasifikovat je alespoň jako dodatečné otisky z odcizených štočků, ale právě společné znaky známek vydaných v rozpětí desítek let a v různých zemích, spolu se zjištěnými odlišnostmi v kresbě nakonec potvrdily, že jde nepochybně o padělky.

Všechny přitom spojuje řada společných znaků, mimo jiné způsob tisku (přesně řečeno otištění barvy) odlišující se od známek zaručeně pravých. Odhadují, že nejde o padělky zcela novodobé, ale že byly zhotoveny řádově před desítkami let a po dlouhou dobu nebyly uvedeny na trh (nebo o tom alespoň nemám žádné zprávy). Důvodem mohla být obava z postihu, který by za předchozího režimu jistě byl mnohem razantnější, než dnes (kdy není vlastně dokonce žádný). Tisk padělků byl proveden kvalitně, nejspíš na profesionálním zařízení, a použity k němu byly zřejmě plastové a pokovené štočky, zhotovené fotografickou cestou podle pravých známek a zkusmých tisků.

Vedle přetisků různých druhů (PČ 1919, Letecké 1922, Doplátit 1926, SO 1920 a řada dalších – a to i z ciziny) byla v této skupině padělků K zjištěna i falza celých známek (ty si ukážeme dnes) a dokonce i padělky znaleckých značek (např. Lešetický, Gilbert, Mrňák, Tribuna, Hirsch, Franěk a další). Všechny opět nesou určité společné znaky jako již zmíněné padělky přetisků PČ 1919 a další. A protože od jejich objevení už uplynula dostatečně dlouhá doba, v níž se podařilo nejen shromáždit potřebný srovnávací materiál, ale i provést jeho zkoumání a vyvodit z něj závěry, rozhodli jsme se věnovat těmto mimořádně nebezpečným padělkům více prostoru a v průběhu roku vás s nimi podrobně seznámit.

Dnes se podíváme na dosud prakticky neznámé padělky známek a zkusmých tisků hodnoty 20 h V. kresby z emise Hradčany 1918. I když se na trhu – pokud vím – zatím ve větší míře neobjevily, neznamená to, že by se situace nemohla změnit. Samozřejmě totiž nevíme, kolik jich bylo zhotoveno a jak velké mají padělatelské zásoby. Ze praxe přitom víme, že padělky přetisků PČ 1919 a dalších emisí typu K se čas od času nově objevují, takže aktivita jejich distributorů je v důsledku opakovaných varování uveřejňovaných v našem časopisu sice poněkud utlumena, ale nikoli ukončena.

Dnešním číslem tedy začínáme nepravidelný seriál, v němž v rámci naší rubriky probereme *Padělky typu K* co nejpodrobněji – aby se proti nim mohli sběratelé, obchodníci i znalci co nejúčinněji bránit.

Známka a zkusmý tisk 20 h / V. Hradčany

Na první stránce obálky je vyobrazen jeden z padělků této známky resp. zkusmého tisku, který jsem zaznamenal ve dvou základních variantách kresby: jako II. typ spirály a současně II. typ levé příčky, nebo jako I. typ spirály a současně II. typ levé příčky (zde jsem rozlišil dvě podvarianty – s nepřerušenou nebo přerušenou věží). Všechny uvedené varianty přitom zřejmě vycházejí ze společné původní předlohy – alespoň tomu napovídá stejná podoba paprsků na obloze i dalších detailů kresby –, pro tisk však byly nejspíš zhotoveny samostatné štočky, protože mezi jednotlivými variantami nalézáme i drobné charakteristické rozdíly.

Dvojí podoba horní levé spirály svědčí o určitých znalostech padělatele a zřejmě vyplývá ze snahy prodat více exemplářů. Naproti tomu skutečnost, že známky jsou příčkového typu, nasvědčuje tomu, že padělky vznikly před jeho objevením, protože lze těžko předpokládat, že by bylo cílem zhotovit tak nápadnou (a přitom v části případů dokonce neexistující) variantu.

Pokud jde o **tiskovou barvu**, ve zkoumané (značně početné) skupině padělků byly obsaženy exem-

pláře v řadě barev: zejména červená v řadě odstínů (včetně poměrně věrně napodobené barvy pravé dvacetihaléřovky), vínová v několika odstínech, černá až zelenočerná a další.

Pokud jde o **papír**, padělatel experimentoval s mnoha druhy, od silného žilkovaného, přes známkový (zjevně z okrajů původních archů), běžný tenký, makulaturní, dále silnější žlutý, až po bílý křídový.

Z hlediska **luminiscence** naprostá většina zkoumaných padělků je na papíru bez opticky aktivních přísad, pouze v malém počtu šlo o exempláře se záměrnou opticky aktivní „oz“ přísadou, přičemž jeden kus byl dokonce na papíru na němž byla tato přísada natřena jen na části plochy – takže tisk probíhá přes úsek „bp“ i sousedící úsek „oz“.

O tom, že jde o padělky *skupiny K*, svědčí jednak zdroj, z něž pocházejí, ale hlavně stejný způsob, jímž jsou provedeny. Naším cílem však dnes není rozzebírat dopodrobna postup padělatelů, či chyby, jichž se dopustili, ani se nechceme zabývat otázkami detailů kresby – to všechno si můžeme ponechat na závěr našeho seriálu. Cílem tohoto článku je ukázat vám, jak tyto padělky vypadají, a současně varovat, že celkové padělky emise Hradčany už nemusejí být jen dávno známými napodobeninami z tiskárny pana Švandy. Dnešní příklad ukazuje, že máme co do činění s mnohem kvalitnějšími, a tím i nebezpečnějšími falzy, která by snadno mohla oklamat méně pozorného sběratele. POKRACOVÁNÍ

Malá ukázka různých barev a papírů všech tří variant nově zjištěných padělků - nahore padělky IIs/IIp, uprostřed Is/IIp (nepřerušená věž), dole Is/IIp (přerušená věž). Padělky se však vyskytují na více druzích papíru a v mnohem větším počtu barev a odstínů.

Padělek B:
Is / Ilp
věž -
nepřerušena

Padělek C:
Is / Ilp
věž -
přerušena